

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

27 септември 1988 година*

„Свобода на установяване – Право да се напусна държавата-членка по произход –
Юридическо лице”

По дело 81/87

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда на основание член 177 от Договора ЕИО, от страна на High Court of Justice, Queen's Bench Division (Обединено кралство), по производството, висящо пред този съд между

The Queen

и

HM Treasury and Commissioners of Inland Revenue, ex parte Daily Mail and General Trust PLC

относно тълкуването на членове 52 и 58 от Договора ЕИО и на разпоредбите на Директива 73/148 на Съвета, от 21 май 1973 г. относно премахването на ограниченията за придвижването и престоя на гражданите на държавите-членки във вътрешността на Общността във връзка с установяването и предоставянето на услуги (ОВ L 172, стр. 14),

СЪДЪТ,

в състав: г-н Mackenzie Stuart, председател, г-н G. Bosco, г-н O. Due и г-н G. C. Rodriguez Iglesias, председатели на състав, г-н T. Koopmans, г-н U. Everling, г-н K. Bahlmann, г-н Y. Galmot, г-н R. Joliet, г-н T. F. O'Higgins и г-н F. A. Schockweiler, съдии,

генерален адвокат: г-н M. Darmon,

секретар: г-жа D. Louterman, администратор,

като взе предвид становищата, представени:

- за дружеството Daily Mail и General Trust PLC, ищец в главното производство, от г-н David Vaughan QC, и от г-н Derrick Wyatt, Barrister, упълномощени от г-н F. Sandison, Solicitor, от Freshfields, Лондон,

- за правителството на Обединеното кралство, от г-н S. J. Hay, Treasury Solicitor, Queen Anne's Chambers, в качеството на представител, подпомаган от г-н R. Buxton, QC, от Gray's Inn Chambers, и от г-н A. Moses и г-н N. Green, Barristers,

- за Комисията, от нейния правен съветник, г-н D. Gilmour, в качеството на представител,

---

* Език на производството: английски.

предвид изложеното в доклада за съдебното заседание и вследствие устната фаза на производството от 22 март 1988 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 7 юни 1988 г.,

постанови настоящото

Решение

1., С Определение от 6 февруари 1987 г., постъпило в Съда на 19 март същата година High Court of Justice, Queen's Bench Division е отправил, на основание член 177 от Договора ЕИО, четири преюдициални въпроса свързани с тълкуването на членове 52 и 58 от Договора и на Директива 73/148 на Съвета от 21 май 1973 г. относно премахването на ограниченията за придвижване и пребиваване на гражданите на държавите-членки в рамките на Общността по отношение на установяването и предоставянето на услуги (ОВ L 172, стр. 14).

2. Тези въпроси са били повдигнати в рамките на един спор противопоставящ дружеството Daily Mail and General Trust PLC, ищец по главното производство (наричано по-долу „ищецът“) и британската държавна хазна и с предмет, *inter alia*, обявяване, от страна на последната, че ищецът не е подчинен на задължение за получаване на разрешение съгласно британското данъчно законодателство, за да може да закупи седалището си в Обединеното кралство и да се установи в Нидерландия.

3. От съдебната преписка се установява, че според британското законодателство в областта на дружественото право, едно дружество като ищеца, учредено в съответствие с това законодателство и със седалище в Обединеното кралство, може да установи седалището си и своята централна администрация извън Обединеното кралство, без да губи своята правосубектност или качеството си на дружество по британското право.

4. Според данъчното законодателство на Обединеното кралство приложимо по отношение на фактите предмет на главното производство, само дружествата, чиито данъчен адрес е в Обединеното кралство са, като правило, подчинени на британските данъци за дружествата. Данъчният адрес се определя по мястото, където е адреса на управление.

5. Британският закон от 1970 г. за данъка върху дохода и за данъка върху търговските дружества забранява, в член 482, параграф 1, буква а), на дружествата, чиито данъчен адрес е в Обединеното кралство да закупят седалището си без разрешението на хазната.

6. През 1984 г., ищецът, инвестиционен холдинг, е поискал разрешението предвидено от цитираната по-горе вътрешноправна разпоредба с оглед прехвърляне на седалището му в Нидерландия, чието законодателство не препятства дружествата регистрирани по чуждо право, да установяват там тяхното централно управление и където дружеството е предвиждало, да провежда събранията на своя управителен съвет и да наеме помещения за администрацията си. По-късно то решило, без да чака това разрешение, да пристъпи към откриване на кантора за управление на инвестиции в Нидерландия за да предоставя услуги на трети лица.

7. Установено е, че основната цел на предвижданото прехвърляне на седалището на управлението е била, да позволи на ищеца, след като установи седалището си в Нидерландия, да продаде една голяма част от ценните книжа съставляващи неговия непостоянен актив и да закупи, благодарение на полученото от тази продажба, една част от своите собствени акции, без да трябва да плаща данъците, които тези операции биха породили, по силата на британското данъчно законодателство, по-специално що се отнася до големите печалби от ценните книжа, които ищецът смятал да продаде. Ищецът би бил, след като е установил седалището на своето управление в Нидерландия, подчинен на нидерландския данък върху дружествата, но предвижданите операции биха довели само до едно облагане на евентуалните увеличени печалби след прехвърлянето на неговото данъчно седалище.

8. След един дълъг период на преговори с хазната, която му предложила да продаде поне една част от въпросните ценни книжа преди да прехвърли данъчния си адрес извън Обединеното кралство, през 1986 г., ищецът е сезирал High Court of Justice, Queen's Bench Division. Пред тази юрисдикция той е подържал, че членове 52 и 58 от Договора ЕИО му дават правото да прехвърли седалището на управлението си в една друга държава-членка без никакво предварително разрешение, или правото да получи такова разрешение без да му бъдат поставяни условия.

9. За да разреши този спор, националната юрисдикция е отложила произнасянето по делото и е задала на Съда следните въпроси:

„1) Членове от 52 до 58 от Договора ЕИО, пречка ли са една държава-членка да забрани на едно дружество или група от дружества, чието седалище на управление се намира във въпросната държава-членка, да прехвърли без предварително разрешение, нито одобрение, това седалище в една друга държава-членка в единия и/или другия от следните случаи:

а) Когато въпросното дружество може да избегне плащането на данък върху вече получени печалби и доходи;

б) Когато прехвърляйки седалището на своето управление, въпросното дружество би избегнало плащането на данък, който то евентуално би дължало ако беше запазило седалището на своето управление във въпросната държава-членка?

2) Директива 73/148/ЕИО на Съвета, дава ли на едно дружество, чието седалище на управление се намира в една държава-членка, правото да прехвърли това централно управление в една друга държава-членка, без предварително разрешение, нито одобрение в случаите посочени във въпрос 1)? При положителен отговор, предвидените в тази област разпоредби, пряко приложими ли са в случая?

3) Ако въпросното разрешение или одобрение може да бъде законно изисквано, една държава-членка има ли право да го откаже по съображенията посочени във въпрос 1)?

4) Фактът, че приложимото в тази област законодателство на съответната държава-членка, не налага разрешение в случай на прехвърляне в една друга държава-членка на местоживеенето на частно лице или на седалището на едно персонално дружество има ли последици, и ако да, какви?”

10. За по-подробно изложение на фактите и предходното развитие по главното производство, на разпоредбите на разглежданото вътрешно право, както и на представените пред Съда становища, се прави препращане към протокола от заседанието. Тези елементи от преписката са възпроизведени по-долу само доколкото е необходимо за изводите на Съда.

По първия въпрос

11. По същество, първият въпрос цели първо да се разбере дали членове 52 и 58 от Договора дават на едно дружество учредено в съответствие със законодателството на една държава-членка и чието седалище по устав се намира там, правото да прехвърли седалището на управлението си в една друга държава-членка. Ако това е така, юрисдикцията пита, между другото, дали държавата-членка по произход, може да постави това право в зависимост от едно национално разрешение, чието предоставяне е свързано с данъчното положение на дружеството.

12. Що се отнася до първата част от въпроса, ищецът изтъква, по същество, че член 58 от Договора дава изрично, на дружествата, които той визира, същото право да се установяват, чрез главното си седалище, в една друга държава-членка, като това, което по силата на член 52, е признато на физическите лица. Прехвърлянето на седалището на управлението на едно дружество в една друга държава-членка представлявало установяването на това дружество в тази държава-членка, тъй като дружеството установява там своя център за вземане на решения, което отговаряло на една реална и ефективна стопанска дейност.

13. Правителството на Обединеното кралство изтъква, по същество, че разпоредбите на Договора не дават на дружествата едно общо право на преместване на седалището на тяхното управление от една държава-членка в друга. Определянето на седалището на управлението в една държава-членка не предполагало задължително само по себе си реална и ефективна стопанска дейност на територията на тази държава-членка, и не би могло, при това положение, да се смята като установяване по смисъла на член 52 от Договора.

14. Комисията подчертава първо, че в сегашното състояние на правото на Общността, условията при които едно дружество може да прехвърли седалището си от една държава-членка в друга продължават да спадат към вътрешното право на държавата, в която то е било учредено и към правото на приемащата държава. В това отношение, Комисията посочва различията в националните законодателства в областта на дружественото право. Някои от тях познават понятието прехвърляне на седалището на управлението и от тези законодателства, някои не свързват с него никакви правни последици, дори в данъчен аспект. Според други законодателства, прехвърлянето на администрацията или на центъра на вземане на решения на едно дружество, извън територията на държавата-членка, в която то е било учредено, има за последица загуба на юридическата личност. Всички законодателства обаче приемат възможността да се прекрати едно дружество в една държава-членка и да бъде създадено отново в друга. Комисията смята, че в случаите когато преместването на седалището на управлението е възможно според вътрешното право, правото да се прехвърли това седалище в една друга държава-членка е право защитено от член 52 от Договора.

15. При наличие на тези различаващи се мнения, трябва първо да се припомни, както Съдът го е правил много пъти, че свободата на установяване представлява един от основните принципи на Общността и че разпоредбите на Договора, гарантиращи тази свобода имат пряко приложение от края на преходния период. Тези разпоредби гарантират правото на установяване в една друга държава-членка, не само на гражданите на Общността, но също и на дружествата посочени в член 58.

16. Независимо че, според текста им, тези разпоредби целят именно да гарантират ползването от национално третиране в приемащата държава-членка, те не разрешават наред с това държавата-членка по произход да създава пречки за установяването в една друга държава-членка на някой от нейните граждани или на някое дружество учредено в съответствие с нейното законодателство и отговарящо, между другото, на дефиницията на член 58. Така както Комисията е отбелязала с основание, правата гарантирани от член 52 и последващите биха били изпразнени от тяхното съдържание ако държавата по произход можеше да забрани на предприятията да заминат с цел да се установят в една друга държава-членка. За физическите лица, правото да напуснат тяхната територия за тази цел е изрично предвидено от Директива 73/148, която е предмет на втория преюдициален въпрос.

17. За едно дружество, правото на установяване се упражнява, като правило, под формата на създаване на агенции, на клонове или на филиали, като тези предвидени изрично от второто предложение на първия параграф на член 52. Между другото този тип установяване е предприел ищецът в случая, откривайки бюро за управление на инвестиции в Нидерландия. Едно дружество може също да използва правото си на установяване като участва в образуването на дружество в една друга държава-членка, и в това отношение, член 221 от Договора му гарантира национално третиране, що се отнася до финансовото участие в капитала на това ново дружество.

18. Трябва да се отбележи, че оспорваната в главното производство британска законодателна разпоредба цитирана по-горе, не въвежда никакви ограничения за сделките така както са описани по-горе. Тя не поставя също така и препятствия за частичното или даже пълно прехвърляне на дейността на едно дружество по британското право на едно новообразувано дружество в една друга държава-членка, в случая, след прекратяване и, следователно и изчистване на данъчните задължения на британското дружество. Тя изисква разрешение от хазната само в случая когато това дружество, като запазва юридическата си личност и качеството си на дружество по британското право, желае да прехвърли седалището на управлението си извън Обединеното кралство.

19. В тази насока, трябва да се припомни, че противно на физическите лица, дружествата са структури, създадени по силата на един правен ред и в сегашното положение на правото на Общността, на един вътрешен правен ред. Те съществуват само чрез различните национални законодателства, които определят образуването и функционирането им.

20. Така както Комисията е подчертала, законодателствата на държавите-членки се различават значително що се отнася както до връзката на принадлежност към националната територия изисквана с оглед създаването на едно дружество, така и до възможността, за едно дружество, създадено в съответствие с едно такова законодателство да променя в последствие тази връзка на принадлежност. Някои

законодателства изискват не само седалището по устав, но също и реалното седалище, а именно централното управление на дружеството, да се намират на тяхна територия и преместването на централното управление извън тази територия предполага следователно прекратяването на дружеството с всички последици, до които едно такова прекратяване води от гледна точка на дружественото право и на данъчното право. Други законодателства признават на дружествата правото да прехвърлят тяхното централно управление в чужбина, но някои, като Обединеното кралство, подлагат това право на някои ограничения и правните последици от прехвърлянето, по-специално от данъчна гледна точка са различни в различните държави-членки.

21. Договорът е взел предвид тази разлика в националните законодателства. Като е определил, в член 59, дружествата, които могат да се възползват от правото на установяване, Договорът е поставил на равно седалището според устава, централното управление и главното предприятие на едно дружество като връзка на принадлежност. В същност, в член 220 Договорът е предвидил, сключването, когато е необходимо, на споразумения между държавите-членки с оглед гарантиране, именно на запазването на юридическата правосубектност в случай на прехвърляне на седалището от страна в страна. А трябва да се отбележи, че до днес, нито една сключена конвенция в тази област не е влязла в сила.

22. Трябва да се добави, че нито една от директивите за съгласуване на законодателствата по въпросите на дружествата, приети въз основа на член 54, параграф 3, буква ж) от Договора не се отнася до различията разглеждани тук.

23. Трябва следователно да се отбележи, че Договорът разглежда разликата във вътрешните законодателства относно връзката на принадлежност изисквана за техните дружества, както възможността и, когато има такива, условията за прехвърляне на седалището, според устава, или действителното такова, на едно дружество по вътрешното право от една държава-членка в друга, като проблеми, които не са разрешени от нормите относно правото на установяване, но които трябва да бъдат разрешени със законодателна дейност или чрез конвенции, които все пак още не са завършени.

24. При тези условия, членове 52 и 58 от Договора не биха могли да се тълкуват като даващи възможност на дружествата по вътрешното право да прехвърлят седалището на тяхното управление и тяхното централно управление в една друга държава-членка, като същевременно запазват качеството си на дружества на държавата-членка по правото на която те са били учредени.

25. Следователно отговора на първата част от първия въпрос, трябва да гласи, че членове 52 и 58 от Договора трябва да се тълкуват в смисъл, че те не дават никакво право, при сегашното състояние на правото на Общността, на едно дружество учредено в съответствие с правото на една държава-членка и със седалище по устава в нея, да прехвърля седалището на управлението си в една друга държава-членка.

С оглед на този отговор, не следва да се отговаря на втората част от първия въпрос.

По втория въпрос

С втория си въпрос, националната юрисдикция пита дали разпоредбите на директивата 73/148 на Съвета от 21 май 1973 г. относно премахването на ограниченията за придвижването и престоя на гражданите на държавите-членки във вътрешността на Общността във връзка с установяването или с предоставянето на услуги, дават на едно дружество правото да премести седалището на своето управление в една друга държава-членка.

Достатъчно е, в тази насока, да се отбележи, че цитираната по-горе директива, според нейното заглавие и нейния текст, се отнася само до придвижването и престоя на физическите лица и че разпоредбите на директивата, с тяхното съдържание, не дават възможност да бъдат прилагани по аналогия по отношение на юридическите лица.

Трябва, следователно, да се отговори на втория въпрос, че Директивата 73/148 трябва да се тълкува в смисъл, че нейните разпоредби не дават на едно дружество правото да прехвърли седалището на управлението си в една друга държава-членка.

По третия и четвъртия въпрос

Като се имат предвид отговорите дадени на първите два въпроса на националната юрисдикция, не следва да се отговаря на третия и на четвъртия въпрос.

По съдебните разноски

Разходите, направени от правителството на Обединеното кралство и от Комисията на Европейските общности, които са представили становища пред Съда не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе относно разноските.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, отправени му от High Court of Justice, Queen's Bench Division, с Определение от 6 февруари 1987 г.,
реши:

1) Членове 52 и 58 от Договора трябва да се тълкуват в смисъл че те не дават никакво право, при сегашното състояние на правото на Общността, на едно дружество учредено в съответствие с правото на една държава-членка и със седалище по устав, в нея, да прехвърля седалището на управлението си в една друга държава-членка.

2) Директива 73/148 на Съвета от 21 май 1973 г. относно премахването на ограниченията за придвижването и престоя на гражданите на държавите-членки във вътрешността на Общността във връзка с установяването и предоставянето на услуги, трябва да се тълкува в смисъл, че нейните разпоредби не дават на едно дружество правото да прехвърли седалището на управлението си в една друга държава-членка.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 27 септември 1988 година.

Подписи